

Vergaderjaar 2001–2002

28 000 IV

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2002

Nr. 8

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 november 2001

Inleiding

Van 20 tot en met 25 oktober jl. heb ik een werkbezoek gebracht aan Curaçao. In deze brief doe ik verslag van mijn bezoek.

Tijdens het bezoek heb ik gesproken met de Gouverneur mr. J. M. Saleh, minister-president mr. M. A. Pourier, en met de minister van Justitie dr. R. S. J. Martha. Daarnaast heb ik gesproken met de gezaghebbers van Curaçao mw. mr. L. Richards-Dindial, Sint Maarten mr. F. Richards, Bonaire mr. R. N. Hart en Sint Eustatius mr. E. Abdul. Een gesprek met de gezaghebber van Saba was wegens verblijf van hem in het buitenland niet mogelijk.

Naast deze gesprekken heb ik een bezoek gebracht aan de Kustwacht, aan het Korps Politie Nederlandse Antillen, aan de wijk Sint Jago, en aan de Giovannischool te Fuik/Seru Grandi. Ik heb van de gelegenheid gebruik gemaakt om met een aantal gezaghebbende personen op het eiland van gedachten te wisselen over de ontwikkelingen op de Nederlandse Antillen. Op de Universiteit van de Nederlandse Antillen heb ik een lezing gegeven met als titel «Het Koninkrijk in een veranderende wereld». De tekst van de lezing is als bijlage bij deze brief gevoegd¹. Tenslotte heb ik gesproken met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en van de vakbonden op Curaçao.

Doel van het bezoek

Het bezoek stond voor een belangrijk deel in het teken van bespreking van de gevolgen van de nieuwe situatie in de wereld na de aanslagen in de Verenigde Staten op 11 september jl. De bedoeling was een beeld te krijgen van de gevolgen van de aanslagen voor de Nederlandse Antillen en te bespreken welke inspanningen op het niveau van het Koninkrijk moeten worden geleverd in de strijd tegen het terrorisme. Verder had het

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

bezoek als doel de stand van zaken met betrekking tot actuele ontwikkelingen, waaronder financieel-ecomische situatie en de staatkundige verhoudingen, te bespreken.

Gesprek minister-president

De minister-president, de heer Pourier, gaf aan dat bij de bestrijding van het terrorisme voor de Nederlandse Antillen de nadruk ligt op het verbeteren van het toezicht op financiële transacties. Versterking van het meldpunt ongebruikelijke transacties (MOT) maakt hier deel van uit, onder meer door betere opleiding van het personeel en versterking van de samenwerking met Nederland als aandachtspunt. Aangekondigd werd dat technische bijstand nodig zal zijn voor het opstellen van uitvoeringswetgeving van diverse verdragen. Voorts moet het visumbeleid dringend worden herzien.

Door mij is de nadruk gelegd op de noodzaak van samenwerking op de terreinen van justitie, politie, de veiligheidsdiensten en bij het toezicht op financiële instellingen. Door Nederland zal waar mogelijk bijstand ten behoeve van de totstandkoming van wetgeving worden verleend. In het gesprek heb ik de minister-president uitgenodigd voor een bijeenkomst van de drie minister-presidenten van de landen van het Koninkrijk en een extra Rijksministerraad, te houden eind november. Bij die gelegenheid zullen afspraken worden gemaakt over de maatregelen die op het niveau van het Koninkrijk moeten worden genomen.

Wat betreft de economische gevolgen van de aanslagen werden op basis van de cijfers over september de gevolgen voor met name de hotelbranche op Sint Maarten en Bonaire als ernstig ingeschat. Onduidelijk was nog of deze ontwikkelingen zich in de volgende maanden zullen voortzetten. Op Curaçao komt maar een beperkt deel van de toeristen uit de Verenigde Staten. Er is wellicht een verschuiving mogelijk van toerisme uit Zuid-Amerika van de Verenigde Staten naar Curaçao.

Ten aanzien van de financieel-economische situatie is duidelijk dat als er sprake is van een akkoord met het IMF, extra Nederlandse steun zal worden verleend in aanvulling op substantiële financiële middelen die al eerder ter beschikking zijn gesteld. Waardering is uitgesproken voor de maatregelen die de Antilliaanse regering heeft genomen. Om een akkoord te bereiken moet evenwel nog onder meer op korte termijn een definitieve oplossing voor de ALM worden gevonden. Alleen door middel van een IMF-akkoord kan worden vastgesteld dat wezenlijke verbetering is bereikt in de economische structuur, die noodzakelijk is om nieuwe investeerders aan te trekken.

Inzake de staatkundige structuur kwam in het gesprek naar voren dat helder is dat deze discussie gaat over het geheel van de Nederlandse Antillen en niet alleen over een veranderde positie van Sint Maarten. Sint Maarten heeft de wens geuit op korte termijn meer financiële autonomie te verkrijgen binnen het verband van de Nederlandse Antillen. De Raad van Ministers heeft daar in beginsel mee ingestemd. Indien dit op verantwoorde wijze kan worden wordt gerealiseerd, wordt een belangrijke vernieuwing in het Antilliaans staatsverband bereikt. Herhaald is dat Nederland niet zal meewerken aan een verdere fragmentatie van de Nederlandse Antillen. Het Antilliaans staatsverband staat wat betreft Nederland niet ter discussie.

Gesprek Minister van Justitie

Het gesprek stond voor een belangrijk deel in het teken van de samenwerking binnen het Koninkrijk bij de bestrijding van het terrorisme. Ook in dit gesprek is door mij de extra vergadering van de rijksministerraad aangekondigd. In die vergadering zal een pakket van maatregelen worden besproken. Over de uitwerking daarvan en om elkaar te informeren zal ter gelegenheid van die vergadering, naast een ontmoeting tussen de minister-presidenten van de landen van het Koninkrijk, naar verwachting ook een bijeenkomst van de meest betrokken ministers plaatsvinden.

De Minister van Justitie gaf aan samen te willen werken in de strijd tegen het terrorisme. Hij noemde in het bijzonder de terreinen veiligheid, financieel verkeer en het verkeer van strategische goederen als aandachtspunten. Afgesproken is de informatie uitwisseling tussen de (veiligheids-)diensten van de landen te intensiveren. Wat betreft het personenverkeer heeft de Minister van Justitie het voornemen binnenkort te starten met een meldpunt ongebruikelijk personenverkeer. Voorts zijn er diverse wettelijke maatregelen in voorbereiding en zijn er stappen gezet om de anti-terrorisme verdragen zo spoedig mogelijk te ratificeren.

Ten aanzien van de rechersamenwerking wees de Minister van Justitie op de noodzaak van de opbouw van rechnercapaciteit binnen de Antilliaanse politie. Hij wees in dat verband op de oprichting van het Recherche ondersteuningsteam (ROT) dat onder de Centrale Politiedienst ressorteert. Hij heeft de wens om het RST in het ROT te integreren. Door mij is medewerking toegezegd aan het opbouwen van het ROT. Van het opheffen of een overgaan van het RST naar het ROT kan evenwel nu geen sprake zijn. Rechtersamenwerking moet in duidelijk koninkrijksverband geschieden. Het RST is daarvoor noodzakelijk. De huidige status van het RST wordt derhalve gecontinueerd. Daarnaast zal ondersteuning nodig zijn voor de invulling van de functies bij het ROT. Geconcludeerd is dat Nederland steun zal verlenen bij het opzetten van het ROT en dat de positie van het RST niet meer ter discussie staat. Afgesproken is dat in een nieuw protocol deze afspraak wordt geformaliseerd.

Over het toezicht op financiële instellingen deelde de Minister van Justitie mee dat een Landsverordening Toezicht Trustmaatschappijen in voorbereiding is. Bij de uitvoering zal technische bijstand door Nederland waardevol zijn. Voorts is afgesproken dat structurele samenwerking op het gebied van rechtshulpverzoeken ambtelijk zal worden voorbereid. Nagegaan zal worden wat de stand van zaken is van de Wet Interregionale Rechtshulp waarover eerder in het tripartiete overleg van de Ministers van Justitie is gesproken.

Ten slotte is gesproken over de situatie in de gevangenis. Door mij is uiteengezet dat bewaarders uit Nederland niet voorhanden zijn wegens een tekort aan personeel in Nederland. Overigens zijn aan het inzetten van Nederlandse bewaarders grote risico's verbonden. De Minister van Justitie deelde mee te zullen starten met een intensieve werving van personeel in de Nederlandse Antillen en daarbuiten.

Gesprekken met de gezaghebbers

In de gesprekken met de gezaghebbers van Curaçao, Sint Maarten, Bonaire en Sint Eustatius werden de gevolgen van de aanslagen in de Verenigde Staten voor de verschillende eilanden besproken. De economische gevolgen voor de eilanden zijn nog niet eenduidig vast te stellen. Tegenover een wegvallende toeristenstroom, staat wellicht een verplaatsing van toerisme uit de rest van de wereld naar het Caribisch gebied. De

zorg voor de beveiliging van de vliegvelden en de zeehavens heeft veel aandacht, maar kost veel mankracht. Aandachtspunt is het verbeteren van het toezicht op de toelating van vreemdelingen. Versterking van de immigratiedienst en controle op illegalen, ook bij werkgevers, is noodzakelijk. Daarnaast werd verbetering van het toezicht op financiële instellingen genoemd als punt van aandacht. Tenslotte werden zorgen geuit over de politie. De reorganisatie heeft negatieve gevolgen gehad voor de kwaliteit en er is sprake van een ernstige onderbezetting.

Wat betreft Sint Maarten is in het bijzonder gesproken over de wens te komen tot een grotere financiële autonomie van het eilandgebied. De situatie dat voor het doen van investeringen er geen mogelijkheid bestaat leningen aan te gaan, is uit een oogpunt van goed financieel beheer niet langer verantwoord. Tevens kan met een vergroting van de financiële autonomie recht worden gedaan aan de wens van het bestuur van het eilandgebied een grotere eigen verantwoordelijkheid te dragen. Geconcludeerd is dat gezocht moet worden naar een manier om op korte termijn te komen tot concrete stappen ten aanzien van een eigen geldleningsbevoegdheid van Sint Maarten. Een dergelijke bevoegdheid kan alleen worden toegekend als er sprake is van een goed financieel beheer waarbij er sprake is van deugdelijk toezicht op het gebruik van de bevoegdheid. Afgesproken is dat Sint Maarten in een notitie de gedachten inzake financiële autonomie uiteen zal zetten, waarna in overleg tussen Sint Maarten, de Antilliaanse regering en Nederland afspraken kunnen worden gemaakt over de geldleningsbevoegdheid en de maatregelen die noodzakelijk zijn om een verantwoord gebruik van die bevoegdheid te verzekeren. Deze afspraken zouden voor de verkiezingen in de Nederlandse Antillen moeten worden vastgelegd.

Bij het functioneren van het Antilliaanse Departement van Ontwikkelingsamenwerking werden vraagtekens gezet. Toegezegd is bij de Antilliaanse regering aandacht te vragen voor een over de eilanden evenwichtig verdeelde prioriteitsstelling van projecten en de tijdige indiening bij Nederland.

Gesprek met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en van de vakbonden

Doel van het gesprek was onder meer na te gaan in welke mate er overeenstemming bestaat tussen de sociale partners over mogelijkheden en perspectieven van het land. Volgens de meeste gesprekspartners is er, ondanks teleurstellende ervaringen, sprake van het ontstaan van een vruchtbare dialoog tussen de sociale partners. Sommigen menen dat dit proces geleidelijk moet voortgaan, waarbij gaandeweg over en weer vertrouwen wordt gewonnen. Anderen menen evenwel dat nu concrete stappen op weg naar verdere structurering kunnen worden gezet. Belangrijk element hierbij is dat de verhouding tussen de vakbonden en de politieke partijen helder moet worden. Zonder heldere verhoudingen is het moeilijk elkaars vertrouwen te verkrijgen. Van belang is verder dat de vakbonden aan vernieuwing van de eigen organisatie werken om als maatschappelijke partner verantwoordelijkheid te kunnen dragen. Daarvoor is leiderschap nodig, dat zich langzaam begint te ontwikkelen. Deze vernieuwing moet ook bij de werkgevers worden ingezet.

Bezoeken

Kustwacht

Het bezoek aan de Kustwacht heeft een goed inzicht gegeven in de effectiviteit van de inzet van de Kustwacht. Duidelijk is dat de Kustwacht een

belangrijke bijdrage levert aan de opsporing van de invoer van drugs. Tijdens het bezoek werd met name de aandacht gevestigd op noodzaak van versterking van alle schakels in de keten van de strijd tegen de internationale criminaliteit en op het belang van goede onderlinge samenwerking met de andere betrokken diensten op de Nederlandse Antillen, te weten het RST, politie en douane.

Korps Politie Nederlandse Antillen, Centrale Politie Dienst

De financiële en personele situatie van het Korps werden uiteen gezet, waarbij met name de onderbezetting van het Korps tengevolge van bezuinigingen werd belicht. Vervolgens werd de opbouw van de Centrale Politie Dienst toegelicht, waarvan het Recherche onderzoeksteam deel uit maakt. Duidelijk werd gemaakt dat bijstand uit Nederland noodzakelijk is om het tekort aan personeel op te vullen en overdracht van kennis en expertise te bewerkstelligen. In reactie hierop zijn de afspraken gemenoteerd die eerder met de Minister van Justitie zijn gemaakt over de opbouw van het ROT en het handhaven van het RST.

De wijk Sint Jago

In de gerenoveerde wijk Sint Jago is met Nederlandse samenwerkingsmiddelen in samenwerking met Reda Social de infrastructuur vernieuwd en is een aantal huizen gebouwd. Een aantal andere huizen wordt nog gerenoveerd. Het project is succesvol verlopen, mede door het goede contact dat via het Plataforma di Pietermaai met de buurt is onderhouden. Nu wordt gewerkt aan het opzetten van een sociale wijkaanpak, waarbij het ontwikkelen van leerwerktrajecten, buurtopbouwwerk en opstarten van werkgelegenheidsprojecten voor wijkbewoners centraal staan.

De Giovannischool te Fuik/Seru Grandi

De wijk Seru Grandi is een achterstandswijk met armoede, hoge werkloosheid en veel sociale problemen zoals drugsgebruik, alcoholisme, tienerzwangerschappen etc. De wijk is opgenomen in een armoedebestrijdingsprogramma dat door Reda Social wordt uitgevoerd. De wijk heeft nooit een echt wijk- of buurtcentrum gekend. Op de Giovannischool worden aan de kinderen maaltijden verstrekt en is er een programma voor naschoolse opvang. Verder kunnen kinderen gebruik maken van computers en is er een kleine bibliotheek. De opvang door de school gebeurt in overleg met de buurt en wordt ondersteund door Reda Social.

Conclusie

Tijdens het bezoek is indringend met Antilliaanse bestuurders gesproken over de strijd tegen het terrorisme en de internationale misdaad. De meerwaarde van samenwerking binnen het Koninkrijk wordt in het algemeen erkend. Aan de samenwerking zal eind november in een overleg tussen de minister-presidenten van de Landen van het Koninkrijk en in een extra vergadering van de Rijksministerraad concrete invulling worden gegeven. Over de positie van het RST en de opbouw van een Antilliaans Recherche ondersteuningsteam zijn afspraken gemaakt met de Minister van Justitie. Verder heeft het bezoek mijn inzicht in de complexiteit van het bestuur op de Nederlandse Antillen verdiept. In gesprekken met politici en met de sociale partners kwam naar voren hoe moeilijk het is gezamenlijk gedragen oplossingen voor problemen te bereiken.

Tegelijkertijd ben ik door de bezoeken aan de wijken zeer onder de indruk van de grote inspanningen die op vele fronten worden verricht om de kwaliteit van de samenleving te verbeteren.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K. G. de Vries